

Naujienu Antroji Dalis

NR. 847

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXIII METAI

Dienų skeveldros

I.

Tarp lenkų žvalgybos sugaudytųjų ir Čalino budeliams iš duotųjų lietuvių buvo ir nacių kaceto kalinos rašytojas Rapolas Mackonis. Iš Sibiro sugrįžęs naudojamas "Tėvynės Balsas" reikalams. Neseniai buvo str. "Ten, kur kadaise lietuvišką elementorių draudė". Tai apie Druskininkų apylinkę. Puiku ir gražu, bet kodėl "Tėvynės Balsas" nepasiūnia to paties R. Mackonio į tolygiai artimas apylinkes, kur elementorių "draudė", ir tebedraudžia. Kodėl tylima apie lietuviškąsias sritis, kurios Maskvos diktatu įjungta į Gudiją? Kur Gervėčiai, kur Apsas?

Gal "Tėvynės Balsas" redakcija atsakytų į kuklų klausimėlį:

— Kodėl Vilniaus krašte iš 143 pradžios mokyklų net 117 dėstoma lenkų kalba? ...

Tai praneša Vilniaus rusų dienraštis "Sovietskaja Litva".

Kodėl Gervėčių ar Apso lietuvis neturi teisės siųsti savo vaikų į pradžios mokyklą pvz., Švenčionyse ar Vilniuje, o tu sričių lenkams leidžiama ir pagelbima įsitaisyti lenkų bendrabučiuose!?

II.

Vartau "Two Worlds". Kas išleido? Ogi the Institute of Contemporary Russian Studies Fordham University. Knygą gavau su įrašu "mielam kaimynui" ... Tai nuo daugelio daugelio metų nematytas dr. Kazys Gečys. Iš Vilniaus... Mintys slenka kaip debesys virš Vilniaus pavasarį. Dr. K. Gečys į JAV atkilo pro Ispaniją, ir žymiai anksčiau. Kai atsidūriaus JAV, jau radau jo "Katalikiškąją Lietuvą". Rašto žmogus, kokiose sąlygose bebūtų!

Beje, "Katalikiškosios Lietuvos" naujos laidos "Draugo" spaustuvė, turbūt, nebesurinktu, ir tai dėl kontraversijos šiluva ar Aušros Vartai! Dr. K. Gečys yra pasisakęs už Aušros Vartų pirmumą.

"Two Worlds" surinkta ir spausdinta Madride, Ispanijoje. Koks siauras pasaulis, jei jis Vakarų pusėje! "I Vilnių, aukštaičiai, į Vilnių, žemaičiai," anot tos dainos, bet — prieš tai į kovą už vieną visiškai laisvą pasaulį!

III.

Aleksas Ambrose "Chicago Lietuvos Istorija". Išleido Amerikos Lietuvos Istorijos Draugija. Tai pati naujoji šių metų knyga. Kaina 10 dolerių. Išleista labai gražiai, ir įrišta, 664 psl.

Istorija apima laikotarpį tarp 1869 — 1959.

Autorius sakosi į darbą įsitraukęs nejučiomis ir visai nenujaušdamas, kad per 20 metų teks pašvęsti kiekvieną laisvą valandą. "Būtų buvę geriau, jei būčiau į šį reikalą neįsivėlęs" guodžiasi autorius. Nejučiomis pasiekė antrąjį krantą ir — dabar gali didžiuotis atlikęs milžinišką žygį!

Tarp kita ko, A. Ambrose rašo: "Nedėkosiu tiems, kuriems už atliktą darbą užmokėjau pinigais arba kitomis gėrybėmis. Teko mokėti už perrašinėjimo ir "redagavimo" darbą, kuriuo negalėjau pasinaudoti. Perrašinėtojas nesuprato mano dėstomų dalykų ir savaip juos nurašydavo. Užmokėdavau už tokią "pagalbą", bet vėliau turėdavau pradėti iš pradžių".

Chicago Lietuvos Istoriją spaudė Naujienos. Kas dar pridurtina? Trumpai drūtai:

— Įsigyki, Bičiuli, ir žingsnis žingsniu diena diena pasekti didžiausių kolonijų chroniką! Nesigailėsi, nes, praeitį bepažindamas, labiau įvertinsi sąlygas dar įnikiau triusti vardan tos Lietuvos!

IV.

Dar minutėlei stabterėkime ties iškarpomis iš okupuotos Lietuvos spaudos:

Skulpt. G. Jakubonis apie Stalino laikus:

"... dekoratyvinė skulptūra vėl atgauna savo teises architektūroje. Skulptūros kūriniai bus pritaikyti naujuose pastatuose, eksterjere. Visa eilė mūsų skulptorių jau turi konkrečias užduotis. Tai labai geri poslinkiai. Skulptūra juk kuriama ne muziejams, ji kuo plačiau turi išeiti į žmones, į architektūrą, skverus, parkus, aikštes. Tačiau toks skulptūros "reabilitavimas" kelia mums ir atsakingus uždavinius.

Savo metu dekoratyvinė skulptūra buvo suvulgarinta, nupiginta, ji neatliko savo estetiškos funkcijos. Masiniai tiražuojamos cementinės skulptūros "kūriniais", tariamai meniniais akcentais, buvo nuženklintos parkelės, pionierių stovyklos, tikrai nesaikingais lipdiniais puikavosi visuomeniniai pastatai. Visa tai žmonių atmintyje paliko negerą prisiminimą, kurį ne taip lengva užtrinti".

Dail. J. Švažas tarė:

Nors lietuvių tarybinė dailė labai išaugo, pagarsėjo net už šalies ribų, tačiau į gyvenimą, į darbo žmonių buitį ji dar nesiveržia tokiu mastu, kaip norėtųsi, jos poveikis platesiems visuomenės sluoksniams yra gana ribotas. Kažkodėl užgeso prieš keletą metų parodyta gra-

(Nukelta į 2 psl.)

JONAS GLEMŽA

Jonui Glemžai sausio mėn. 20 d. suėjo 80 m. amžiaus. Pagal pašaliečio galvosena, 80 m. žmogui yra jau gana didelis amžius. Bet išgyvenusiam jį visada atrodo nepilnos nakties sapnas.

Šiaip tenka pasakyti, kad iš mūsų žymiųjų valstybininkų bei visuomenininkų jau nekažkiek turim pasiekusių tokio amžiaus. Todėl ir nenuostabu, kad mūsų tutiečiai stengiasi vienai ar kitaip paminėti tokius sukaktuvinius, nors sąlygos ir nuotaikos nėra lankios išėjimoje.

Tokio amžiaus pasiekę valstybininkai bei visuomenininkai yra mums brangūs ir jie gerbtini. Taip yra ir turėtų būti jau ir dėl to, kad jie daugiau ar mažiau įdėjo savo išmonės ir triūso atstatymui Lietuvos nepriklausomybės prieš Pirmąjį Pasaulinį karą bei jo metu, kuriant nepriklausomą gyvenimą Lietuvoje, daug padarė bei dar tebedaro, kad ji būtų išvaduota iš raudonosios tiranijos ir t. t.

Savo išmonės ir triūso į Lietuvos reikalus yra įdėjęs ir Jonas Glemža.

Pagal Liet. Enciklopediją, sukaktuvininkas yra aukštaitis, ekonomistas — kooperatininkas. Mokėsi Mintaujos gimnazijoje ir buvo "Kudikio" kuopelės narys. Aktyviai dalyvavęs 1905 m. revoliucijoje ir už bandymą išlaisvinti politinius kalinius iš šiaulių kalėjimo buvo Vilniaus karo teismo nubautas tam tikram laikui kalėti. Nuo 1907 m. gyvenęs Petrapilyje, kur, šalia tarnybos, mokėsi komercijas institute. Kilus Pirmam Pasauliniam karui buvo mobilizuotas į caristinę armiją. Sekretoriavęs Petrapilio lietuvių tremtiniams šelpti komite- te, gi Pskove buvo įsteigęs liaudies universitetą ir jame lektoriavo. Sugrįžęs į Lietuvą buvo Lietuvos kariuomenės intendantto padėjėjas, skyriaus vedėjas Lietūkyje, nuo 1927 m. iki Masvos okupacijos Lietuvos Pieno-centro pirmininkas ir vyr. direktorius. Be to, jis buvo įsteigęs daugelį ekonominių organi-

zacijų ir joms vadovavęs. Egzilyje aktyviai dalyvavo PL Vokietijos Krašto Bendruomenėje, buvo jos valdybos narys ir t. t. ...

Kiek man yra žinoma, sukaktuvininkas atstovavo kurį laiką socialdemokratams Vlike, iki jis buvo Vokietijoje, o nuo 1957 m. buvo Vliko Vykdamosios Tarybos ir Eltos Draugijos pirmininkas.

Kiek arčiau pažinti sukaktuvininką teko dirbant su juo Vliko Vykdomoje Taryboje ir Eltos Draugijos Valdyboje, kur jis pirmininkavo. Tai nebuvo lengvos pareigos, nors tiek aš, tiek ir dr. Karvelis, būdami šių institucijų nariai, ir stengėmės padėti jam visais įmanomais būdais. Be to, nuoširdžių talkininkų jis sulaukdavo iš p. Norikaičio, Vliko Kontrolės Komisijos pirmininko, p. Simonaičio, šios Kontrolės Komisijos nario ir Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininko, ir iš daugelio kitų. Laikui bėgant tokių prietelių ratas didėjo ne vien jam, bet visai Vykdamai Tarybai ir Eltos Draugijos Valdybai.

Savo pareigas p. Glemža atlikdavo visu nuoširdumu, stropumu bei, kaip kai kas sakydavo, matematiniu tikslumu. Gi jos susidėjo ne vien iš darbo raštinėje. Sukaktuvininkas sekėdavo lietuvių gyvenimą okupuotoje Lietuvoje, vadinamoje Sovietų Sąjungoje, okupanto užsimojimus prieš mūsų tautiečius ir atatinamai į viską tuoj reaguodavo.

Be Sukaktuvininko veikla nesiribodavo vien Vliko Vykdama Taryba ir Eltos Draugija. Jis buvo sutinkamas Baltų Taryboje, Baltų Draugijoje, dalyvavo Tarptautinių Laisvųjų Profesijų Sąjungų Egzilyje Centre ir ACENE Vokietijoje. Be to, jis atstovauja Vokietijoje Lietuvos Socialdemokratų Partijos Delegatūrai Egzilyje, dalyvau-davo Profesinių Sąjungų Kongresuose bei Konferencijose, Vidurio ir Rytų Europos Socialistinių Partijų Unijos konferencijose, Socialistinių Internaciaonalo kongresuose ir t. t. Tinkamoms progoms pasitaikius, visur kėlė Lietuvos bylą.

Ponas Glemža neišleisdavo iš savo akių ir kito tarptautinio gyvenimo visokiomis kreivėmis riedėjusio vėžimo.

Bendrai, jam pirmininkaujant Vliko Vykdomoje Taryboje ir Eltos Draugijos valdyboje, nebuvo apleistas nei vienas svarbesnis reikalas, liečiąs Lietuvos laisvinimą. Pono Lūšio kalbą tenka laikyti vien apriorine, kai jis sako, jog Vliko Vykdomoji Taryba, reziduodama "kontinente, toli nuo Vliko ir

(Atkelta iš 2-ro psl.)

ALEKSAS ŠEMETA

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ PARTIZANŲ VADUI MIRUS

Prie supilto Kazimiero Sčesnulevičiaus kapo

Prieššventinių nuotaukų įtempiame, kai krikščioniškasis pasaulis ruošėsi kuo iškilmingiausiai atšvesti Kristaus gimimo (gi kiti tradicinę žiemos prasidėjimo) šventę, nelauktai ir netikėtai mus pasiekė šiurpi žinia, kad gruodžio m. 23 d., taigi, tradicinių Kūčių išvakarėse, iš gyvųjų tarpo pasitraukė Kazimieras Sčesnulevičius (Sches), gyvenęs 1416 So. Home Ave., Berwyn, Ill. Man toji žinia ypač skaudė dar ir todėl, kad nebuvau spėjęs atsakyti į velionio paskutinį laišką.

Skaičiau spaudoje kuklų jo mirties paminėjimą, tačiau ten nebuvo nė vienu žodeliu prisiminta apie jo dalyvavimą Lietuvos nepriklausomybės kovose, kai jis vadovavo partizanų būriui, įsijungusiam pastoti kelių lenkams, siekusiems pavergti tik ką prisikėlusią laisvam gyvenimui tėvynę Lietuvą.

Ir jei kiek pavėluotai išeinu su šiuo kukliu rašinėliu, tai turiu pareikšti, kad šiuo atveju pirmenybė priklauso čia, išeivijoje, atsikūrusiai Šaulių Sąjungai, nes dabartiniai organizacijos vadai žinojo to vyro žygdarbius Šaulių Sąjungos eilėse, atkovojo Lietuvai laisvę 1919 — 1920 m., o taip pat 1923 m. išlaisvinant Klaipeidos kraštą. Bet, deja...

1920 m. spalio m. 9 d., lenkamams niekingai sulaužius Suvalkų sutartį ir veržiantis gilyn į Lietuvą, velionis Kazimieras Sčesnulevičius su keliais jaunuoliais vilniečiais lietuviais iš Vilniaus slapta pereina sieną ir atkeliauja Alytun, kur buvo tuo laiku įsikūręs IV lauko partizanų štabas rusų kareivinėse, Suvalkų pusėje. Tuo

laiku IV lauko štabe virė partizanų organizavimo darbas. Tų partizanų gretose visur vyravo vilniečiai lietuviai, kurie laukė tik progos gauti ginklą į rankas ir pastoti kelią grobuoniškiems lenkų kėslams. Tose entuziastų gretose išskirtinai reikėsi velionis Kazimieras Sčesnulevičius. Jis gavo paskyrimą į Daugų partizanų būrį, kuriam vadovavo partizanas Skliautas, kilęs iš Doškonių kaimo.

Tik kelioms dienoms praėjus po velionio Kazimiero prisistatymo Daugų partizanų būriui, mes jį matome jau einantį to būrio valdybos sekretoriaus pareigas, o lapkričio mėn. pirmomis dienomis, kai Skliautas buvo mobilizuotas kariuomenėn, velionis Kazimieras Sčesnulevičius paskiriamas Daugų partizanų būrio vadu ir jam pavedama ginti Vartavalakio užtvartą.

Daugų partizanų būrys, velionio Kazimiero Sčesnulevičiaus vadovaujamas, ne tik sėkmingai apgynė Vartavalakio užtvartą, bet kelis kartus efektingai talkino Perlojos partizanams, kuriems teko gintis nuo lenkų partizanų. Jis taip pat atliko eilę kitų karinių užduočių, tuo įrašydamas Daugų partizanų būrio vardą į Šaulių Sąjungos istorijos puslapius.

Nežiūrint to, kad 1920 m. mindėme tuo pačiu laiku ir tuos pačius Dzūkijos smėlėtus laukus ir niūrius bei klampius miškus, asmeniškai vienas kito nepažinome. Mūsų miela korespondencinė pažintis netikėtai užsimezgė tik 1959 m. jau JAV. Tą pažintį iššaukė mano atsiminimų fragmentas "Pir-

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

ži mokyklų, kultūrinių įstaigų, klubų vadovų iniciatyva — įsigyti lapybos, grafikos kūrinius savo įstaigoms papuošti. Ir iš esmės tai atsitiko ne dėl finansinių suvaržymų, o greičiau dėl kažkokio inertizmo ar abejingumo grožiui, meninei kultūrai. Todėl kai kurie dailės žanrai tampa tiesiog muziejiniu dalyku.

Arch. Nasvytis guodžiasi:

Tiesiog paradoksas: po pastato nuotrauka spaudoje pažymima fotografo pavardė, o to pastato autoriaus nesiteikiama nei paminėti...

Ir V. Palaima:

Nepaikina mūsų savo dėmesiu ir teatro kritikai, kurie dažnai arba visai nutyli dailininko darbą spektaklyje, arba vertina jį neprofesionaliai ir gana paviršutiniškai.

Vidurinės mokyklos mokinys rašo:

Gerbiami rašytojai, norėtusi

paprašyti, kad jūs nesibijotumėt jaunimo temos, nes mes dažnai nerandame apsakymuose savęs. Patikėkit, mes esam tikrai labai įdomūs. Mūsų gyvenimas — ne tik beprasmiškas slankiojimas gatve, gitaros, "fideliškos" barzdelės ir t. t. Ar jūs nepagalvojat, kad visa tai gal savotiškas mūsų tam tikros jaunimo dalies pasimetimas, idealų neturėjimas? Neretai mūsų sąmonėje įvyksta didžiausi perversmai, kiečiasi ir išorinis, ir dvasinis veidas. Štai ir netikėtos situacijos, ir stiprūs pergyvenimai.

"L. ir M." rašoma:

"Nepasakyčiau, kad jaunimas nevertina mokslo, tačiau, iš kitos pusės, mes, aukštųjų mokyklų dėstytojai, labai susirupinę dėl žemo studentų pažangumo. Daug nepažangių studentų Politechnikos institute, žemės ūkio akademijoje. Kartą prof. V. Ruokis pasakė: "Dabar mokslo upė pasidarė plati, bet negili. Pasiraityk kelnes ir perbrisi". J. Cicėnas

masis Krikštas", išspausdintas tų metų vasarą "Naujienu" dienraščio puslapiuose. Iš to rašto velionis Kazimieras Sčesnulevičius atpažino mane, ir iš jo susilaukiau netikėtą laišką:

"Esu Naujienu dienraščio skaitytojas ir iš Naujienu gavau Jūsų adresą. Reikalingas, kuriuo drįstu Jus sutrukdėti, yra šis: šiais metais, kažkaip į vasarą, skaičiau Jūsų parašytą straipsnį — atsiminimus iš Tamstos partizanavimo metų šalių apylinkėse. Tamsta tenai mini savo broį Feliksą. Jo reikalingą aš ir noriu čia pajudinti.

Aš Daugų miest. gyventojas, 1920 m. buvau Daugų partizanų būrio vadu (vėliau šaulių būrio vadu). Iki 1920 m. gruodžio m. pusės aš stovėjau su būriu Vartavalakio kaime, už Nedzingės. Vėliau aš baigiau miškininkystę ir visą laiką tarnavau valstybinėse įstaigose (Valst. Kontrolėje, Miškų Departamente). Šiuo metu dirbu Chicagoje ir gyvenu su šeima jos priemiestyje.

"... Iš Jūsų straipsnio supratau, kad Jūsų brolis Feliksas šemeta buvo tas pats, kuris 1920 m. buvo Skrajajaučio Partizanų Būrio vadu ir dažnai užsukdavo į Daugus. Vadinsiu jį Jūsų broliu, nors dar nesu tikras..."

O kai aš patvirtinau, jog Feliksas šemeta yra mano brolis ir kad aš drauge su juo 1920 m. rudenį partizanavau Dzūkijos laukuose ir giriose, velionis Kazimieras Sčesnulevičius tuojau sekančiame laiške parašė:

"...Man yra labai malonu sėstis rašyti Jums laišką. Miela dar ir todėl, kad aš rašydamas prisimenu laikus, kaip tik kaip dabar, vėly rudenį, lygiai prieš 39 metus. O prisiminimai iš jaunų dienų yra visados malonūs, raminantys, gal todėl, kad prisiminti tik gerus laikus, o blogus spėjai pamiršti. Kaip ten bebūtų, bet rašant juntą tą jaunatvišką vėją ir niūrius tamsius rudeninius Dzūkijos miškus, kurie ir dabar yra mieli ir traukia į save.

JONAS GLEMŽA

(Atkelta iš 1 psl.)

jo prezidiumo, pradėjo nebe tekti aktyvumo ir iš dalies atsakomybės pajautimo".

(Žiūr. "Tėvynės Sargas" 1966 m. Nr. 1(27 psl. 86). Jos aktyvumas buvo didelis bei visą laiką didėjo, buvo didelis ir atsakomybės pajautimas. Taip buvo jau ir todėl, kad, Vlikui išsikėlus į JAV, ši Taryba buvo vienintele reprezentante mūsų politinio gyvenimo Europos kontinente. Be to, jos veikla nesiribavo kuriuo nors vienu kraštu. Ji veikė globaliniai. Tai nebūtų sunku nustatyti iš atitinkamų raštų bei susirašinėjimo ir kitų dokumentų, esančių Vykdomosios Tarybos ir Eltos Draugijos Valdybos bylose. Gi, kad šitaip buvo, didelis nuopelnas priklauso p. J. Glemžai.

Baigdamas linkiu Sukaktuviniui pasidžiaugti savo pastangų vaisiais — sveikam sulaukti nepriklausomos Lietuvos ir joje dar ilgai pagyventi. J. Kairys

"Man labai malonu buvo sužinoti, kad Tamsta tikrai buvai mūsų apylinkėse ir esi brolis garsaus Felikso šemetos. Tai lyg ir giminė. Jaučiu, kad su Tamsta galėsiu plačiau ir išsamiau pasikalbėti. Gaila, kad Tamsta gyvena ne Chicagoje. Asmeninis kontaktas visada geresnis už popierinį, bet čia sunku ką padaryti. Tikiosi iš Tamstos daug sužinoti nes būrys, kuriame Tamsta buvai, buvo judrus, teko Jums buvoti, galima sakyti, visur..."

Nuo to laiko prasidėjo miela mūsų korespondencinė pažintis, trukusi paskutiniuosius septynerius metus. Velionį Kazimierą įdomavo mano spausdinami "Eilinio partizano atsiminimai" Naujienu dienraščio puslapiuose, o aš nepaprastai vertinau velionio pastangas rašyti atsiminimus iš partizaninių kovų su lenkais 1920 metais. Stengiausi jam padėti, kiek buvau jo atsklausiamas, ir jis mano pastangas vertino labai teigiamai, nes turėjau žinių, kurios jam buvo labai reikalingos. Ilgainiui mūsų korespondencinė pažintis pasidarė tikrai prieteliška ir mes bandėme vienas antram labai nuoširdžiai ir atvirai išsipaškoti. Ir man čia miela pažymėti, kad, bendrai imant, mūsų nuomonės sutiko ne tik ryšium su pračities įvykių aiškinimu, bet ir daugeliu kitų klausimų. Man buvo malonus velionio pasisakymas dėl mano straipsnio "Kas pakėlė lietuvių tautą laisvės kovai?", išspausdinto Naujienu dienraščio 1964. I. 23 d. Kai aš susilaukiau dėl to straipsnio iš kai kurių asmenų priekaištų, velionis Kazimieras tų pat metų vasario 15 d. man rašė:

"Skaičiau ir išsikirpau Tamstos Naujienuose išspausdintą straipsnį "Kas pakėlė (Nukelta į 3-čią psl.)

LIETUVIŲ - LUŽIEČIŲ KONTAKTAI

(Perspausdinta iš Lenkijos lietuvių laikraščio
"Aušra" 1966 m. gruodžio mėn. Nr. 11)

Apie lužiečius randame Lietuvių Enciclopedijoje tiek informacijos:

"Sorbai, arba vendai (lužiečiai) vakarų slavų grupė, kurių kalbą vartoja apie 100,000 žmonių, gyvenančių rytinėje Vokietijoje - Spree upės aukštupyje bei vidurupyje. Dvi tos kalbos tarmės užima vidurį tarp lenkų ir čekų kalbų. Sorbų kalbos žodžiai kirtį turi pirmame skiemenyje, neskiria ilgųjų ir trumpųjų balsių, išlaikė daiktavardžių bei veiksmažodžių dviskaitą, seną aorislą ir imperfektą bei kitas senas ypatybes. Sorbų kalba raštais siekia XVI amžiaus... Seniau sorbai gyveno tarp Oderio ir Elbės, bet vėliau suvokietėjo.

I vakarus nuo parubežio Nyos upės ten gyvenanti maža sorbų - lužiečių tauta per ilgą laiką buvo padalinta tarp Saksonijos ir Brandenburgijos. Toji lužiečių dalis, kuri buvo Brandenburgijos margrafų Hohenzollernų valdoje gyveno toj pačioj valstybėj, kaip ir Rytprūsijų lituviai ir aišku greičiausiai ir lengviausiai suėjo į kontaktą su ta lietuvių tautos dalimi. Frankfurto prie Oderio Universitetas tapo svarbia abipusių kontaktų vieta tarp abiejų tautybių studentų; kaikurie lužiečiai, reformacijos kovotojai turėjo ryšius su Rytprūsiais. Po Vokietijos susivienijimo, valdant prūsų karaliams, padidėjo pastangos sugermanizuoti tautines mažumas. Tokioj padėtyj santykiai tarp lietuvių ir lužiečių įgavo naują pobūdį. 1908 m. vokiečių parlamentui patvirtinus įstatymą apie draugijas, kuriuo draudžiama buvo naudoti kurią nors kitą kalbą apart vokiečių kalbos, lietuvių atstovai: Gaigalaitis, Kretas, Mejeris ir Švabachas išstojo prieš tą įstatymą. Jie pateikė du projektus, kuriuose siūloma buvo visuomeniniuose susirinkimuose vartoti lietuvių, "mozūrų" ir lužiečių kalbas.

Tuometinėje vokiečių visuomenėje, pavergtoje šovinizmo, garbinga išimtimi buvo dr. Jurgis Sauerveinas. Vertindamas tautinių mažumų kalbą ir kultūrą jisai reikalavo joms teisų. Taip gerai išmoko lietuvių ir lužiečių kalbas, kad net laisvai rašė šiomis kalbomis literatūrinius ir publicistinius kūrinis. Sauerveinas platino žinias tarp lietuvių apie Lužiacas, o tarp lužiečių apie Lietuvą.

Tam tikras epizodas iš Sauerveino veiklos užsitarnavo platesnio aptarimo. Sauerveinas parašė lietuvių kalba kūrinį pasirašęs slapyvardžiu Girėnas; Gals yr' tylėjims. Giesmė pagal Hamleto žodį sutaisyta Girėno. Muziką šiai

giesmei sukompanavo žymus lužiečių kompozitorius K. A. Kocoras.

Iš tarptautinio laikotarpio reiktų paminėti Martyną Kralą ir Joną Skalią. Istoriką Kralą įdomavo Lietuvos istorija ir etnografijos problemos. Jisai atkreipė dėmesį, kad lietuviškos dainos turi daug bendrų motyvų su lužiečių liaudies giesmėmis. Pažangus rašytojas ir publicistas Jonas Skalia buvo redaktorium: Kulturwille laikraščio, leidžiamo Vokietijos tautinių mažumų ir nuo 1925 m. pavadino Kulturwehr. Redaguojant laikraštį Skaliai buvo patalpinta 15 straipsnių ir žinučių apie lietuvių padėtį Rytprūsiose.

Paskutiniais metais pasižymėjo veikla lužiečių mokslininko, dr. Frido Mėtsko, kuris įvairiais būdais iškelia lietuvišką tematiką. Jisai parašė keletą straipsnių apie lietuvių-lužiečių santykius įvairiose epochose. Tie darbai buvo spausdinami rimtuose, tarptautinio masto leidiniuose. Lietuvių-lužiečių santykių visumą Dr. Mėtsko aprašė savo sintetiniame darbe, pavadintame "Wzajemnosce mjez Litwjanami a Lužiskimi Srbami w zašlosce a w přítomnosci". Iš to darbo paimtos pagrindinės žinios duodamos šiame rašinyje. Frido Mėtsko taip pat siekė grožinės literatūros.

Donelaičio garbei Lužycuose surengto jubiliejinio minėjimo proga Frido Mėtsko išvertė į aukštutinių lužiečių kalbą dalį "Metų".

Lužiečių spaudoje ir dabar kartais galima rasti Dr. Mėtsko parašytus lietuvių knygų aptarimus apie šiandieninę Lietuvą.

Rattal Leščynski

Naras Robert Croft Lauderdale, Fla., vandenyse kiekviena dieną be jokio aparato neria į gylį ir kyla į viršų. Paveiksle matome jį kylantį iš 170 pėdų gilumos. Jis tikisi pasiekti 230 pėdų gilumą ir laimėti čempionatą.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ZMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

Nepriklausomybės...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

lietuvių tautą laisvės kovai". Skačiau ir kai kuriomis Jūsų paskelbtomis mintimis abejojančio P. V. straipsnį. Aš pilnai Jums pritariu, ir jeigu neišėina su atskiru tuo reikalu straipsniu, tai todėl, kad esu parašęs (dabar pertvarkau darbą iš naujo) savo prisiminimus ir ten šį klausimą irgi esu užkabinęs. Čia tik noriu pasakyti, kad Daugų partizanų būrio partizanai buvo visi susirūpinę ne vien laisvę atgauti, bet ir žemės gauti. Organizuojant Daugų būrį (organizavo Vincas Keršys, kurį Tamsta, be abejonės, gerai pažinojai) partizanams buvo pažadėta negalimų dalykų. Tai buvo bėdos taktika. Būrys susikūrė per vieno sekmadienio (rodos, apie 1920 m. spalio 10d.) popietę. Susirašė apie 50 asmenų. Aišku, iš šio fakto, smulkmenų ir užnugario nežinant, atrodytų viskas pasakiškai patriotiška ir gražu, bet taip nebuvo. Žemės, buvo pirmas šūkis, laisvės — antras, o gal trečias...

"...Man teko agituoti turtingesnius ūkininkus leisti savo vaikus į partizanus, bet iš tėvų gaudavau, beveik vienodą atsakymą: "girdi, žemės jo vaikams pakanka ir valgyti jie dar turi..."

Paskutinis velionio Kazimiero laiškas mane pasiekė tik keiloms dienoms praslinkus, kai 1966 m. gegužės mėnesio 13 d. Clevelando gatvėje buvau užpultas ir sužalotas:

"Mielas Prieteliau, pats tik iš ligininės sugrįžęs, kur turėjau pakelti, kad ir nesunkią operaciją, radau Naujienose žinią, kad Patį ištiko skaudi nelaimė... Reiškiu Jums savo užuojautą ir linkiu greit pasveikti. Po operacijos, kiek energijos atgavęs, tęsiu perrašinėjimą savo prisiminimų apie 1920 m. įvykius. Labai norėčiau ir Jus kai kō paklausti (aišku, ne dabar), kad tie mano atsiminimai būtų pilnesni

Spausdinsiu Naujienose. P. S. Su įdomumu perskačiau Naujienose Tamstos kūrinių: "Žmogus, kuris pardavė savo sąžinę".

Septynerių metų korespondencinės pažinties rezultate iš velionio Kazimiero Ščenulevičiaus sužinojau nepaprastai daug naudingų davinų apie partizanines kovas su lenkais 1920 m. Dabar renku laiškus ir bandau juos klasifikuoti. O jų pas mane yra nemažai, ir aš juos nepaprastai vertinu, nes kada jie

man bus brangi istorinė medžiaga.

Gal kai kurie bandys man primesti netaktą, kad cituoju tik ką mirusio žmogaus laiškus. Tačiau tai darau dėl to, jog turiu velionio leidimą. Jis man kartą apie tai rašė:

"...Tamsta turėjai pilną teisę panaudoti mano laiško turinį, atsikertant užpuolusiems Jus ekselbantistams. Ne tik ištrauką ir mano vardą, bet ir visą laišką. Tad aš nenustebau, kai Jus pavartojote mano žodžius. Jie yra vieši."

Baigdamas savo kuklius žodžius apie garbingą Lietuvos patriotą Kazimierą Ščenulevičių išpareigoju nulykti specialiai Chicagon ir nusilenkti prie jo kapo. Be to, noriu taip pat pabrėžti, kad šis mano kuklus rašinėlis neturi jokių pretenzijų į nekrologą.

SIŪSKITE PINIGUS

I LIETUVĄ

PINIGAI SIŪSTI PER

GRAMERCY

Įteikiami gavėjai kaip PINIGAI per Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

JOS ESATE SAUGOS TIK SU FIRMA TURINCIA LEIDIMA. JOKIŲ TARPININKŲ, JOKIŲ PASLEPTŲ RINKLIAVŲ. MŪSU 20 METŲ VEIKLA BIZNJE GARANTUOJA JUMS PATENKINTĄ PATARNAVIMĄ.

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudę \$20.000.00.

Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo. Pristatoma per 2 savaites. Jokiu atskaitymų.

Kurasas:

9 rubliai už \$10.00
Iki \$30.00 — \$2.75
Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

Aukščiausios kokybės rusų gamybos daiktai.

SPECIALIOS

naujos sumažintos Velykų švenčių kainos automobiliams.

Veikia iki

1967 KOVO 20 D.

Pasinaudokite šita proga.

SIŪSKITE MUMS DOLERIŲ DOVANOMS PAŽYMEJIMA pasirinkimui NAUJOSE SPECIALIOSE KRAUTUVĖSE. Jokio mokesčio už šį patarnavimą.

Rašykite, prašydami mūsų katalogų apie sensacingus pasiūlymus, ypatingai Vakarų kraštų produktų ir audinių.

GRAMERCY

(Isteigta 1945)

118 E. 28 St. New York, N.Y.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS

KURIE GARSINASI

"NAUJIENOS"

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlauskio knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos į krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

PASKUTINIS SUDIEV

(POSTREK ADIOS)

José Rizal gimė 1861 birželio 19, Laguna provincijoje, Filipinuose, sūnus pasiturinčios filipino-kiniskos šeimos. Filipinų salos tada buvo užimtos Ispanijos ir Rizal baigė medicinos mokslus Francūzijoje ir Vokietijoje. Jis kovojo prieš Ispaniją ir reikalavo nuo jos Filipinų saloms nepriklausomybės. Užtai jis buvo teistas, rastas kaltu ir buvo sušaudytas 1896 gruodžio 30 d. Santiago Forte, Manila mieste. Prieš sušaudymą jis parašė šią poemą.

José Rizal yra Filipinų didvyris.

Poemos tekstą ispanų kalba ir pažodiniį vertimą į anglų kalbą — padarė ir man prisiuntė, pageidaujant, kad išversčiau į lietuvių kalbą, Amado M. Yuzon, Filipinų poetas laureatas ir prezidentas Tarptautinio Poetų Laureatų Susivienijimo.

Besilankydamas Filipinuose, prezidentas Johnsonas 1966 m. spalio mėn. prie poeto José Rizal paminklo padėjo vainiką.

Vertėjas

Sudiev, brangi Tėvyne, žemė saulės numylėta:
Tu perlas rytų vandenyno, žuvęs mūsų Rojus.
Dosniai aukoju tau savo gyvybę nudėvėtą;
Jei ji būt ir jauna, skaidri, žavinga ir saulėta,
Ją tavo laisvei aš visvien būčiau mielai aukojęs.

Laukuose mūšių, siautime įtužusios žmonijos.
Daug, daug kitų be baimės guldo galvas, lieja kraują.
Vieta netur svarbos — prie lauro, kipariso, lelijos;
Vistiek mirtis — durtuvas, virvė, šuvis, kalavijas —
Kuomet tėvynės laisvė ir namai to reikalauja.

Prieš mirsiant aš matau jau rytuose skliautai nušvitę,
Po įkyrios tamsos dangus žadėtą dieną neša;
Jei reikia jums dažų rausviau padangę nudažyti,
Slakštykit mano kraują, kad lietumi imtų lyti.
Tai aušrai pagelbės paskleisti raudonesnę šviesą.

Mano sapnai, kai aš brendau iš vaiko į vaikina,
Mano sapnai, kai aš virtau į pilnametį vyrą.
Tai užgaida matyti, žemčiūgė rytų vandenyno.
Tavo sausas akis, iškeltą galvą, linksmą mūną,
Ir veidą be raukšlių, gėdos nesudėmėtą, tyrą.

Mano gyvenimo sapnas, geismas mano krūtinės,
Valio! Kartoja siela priversta greit išplasnoti;
Valio! Ak, saldu kristi atgaivinimui tėvynės,
Savo mirčia jai duot gyvybę, ir po jos auksinės
Padangės žavumais jos žemėj amžinai miegoti.

Jei kas ant mano kapo pamatysit dieną mielą
Bežydint tarp tankios žolės vienišą menką gėlę,
Priglauskit ją prie lūpų ir bučiuokit mano sielą:
Lai giliamo kape mano šalti jausmai atšyla,
Ir lai mane paglosto jūsų lengvo kvapo meilė.

Tegul ant mano kapo mėnuo skleidžia vaizdą skleistą,
Tegul aušros skubi didybė tamsumas iskraiko,
Ir vėjas atsidadūs atsidadinęs iš raistų;
O jei kada ant mano kryžiaus paukštis nusileistų,
Tegul jis garsiai gieda giesmių giesmę apie taiką.

Lai saulė neša — per garuotą spindulyno pirtį —
Dangun, karštybe nuvalytą, mano skundą gyvą;
Tegul draugai apverkia perankstyvą mano mirtį;
Jei kas pavakary norės mane malda užtarti,
Ir tu, Tėvyne, melskis, kad ilsėčiausi pas Dievą.

Supinkit malda ir už tuos, kurie be džiaugsmo skauda,
Už tuos, kurie žiauriai kankinami be kvapo kimo;
Už vargšes mūsų motinas, kurios už mus atrauda;
Ažu našles, našlaičius, už visus, kurie kenčia baudą,
Ir už save, kad gautut paskutinį atpirkimą.

Kuomet naktis globos kapus šviesoje mėnulio tyro,
Ir mirę mirusius sergės tarp kryžių, palmių, uosių,
Tai leiskit jiems ramiai miegot, kol laiko smiltys byra;
Jei netikėtai teks išgirst kanklės arba psaltyrą,
Tai aš, Tėvyne mylima, tai tau, tai tau giedosiu.

Kai mano kapas baigs sunykt užmiršimų globoje,
Ir kai ant jo nebus nei kryžiaus, nei akmens, nei uosio,
Tegul tuomet kantrus artojas žemę suvagoja,
Ir lai dulkyną mano nekantraus pračiovo koja
Sutelkia mylimos šalies piliečių kilimuose.

Ir nesvarbu, kad jau esu nuskirtas į dulkyną,
Aš vis per jūsų orą kilsiu ten, kur žvaigždės žiba;
Plisiu kaip virpanti gaida, kurią jau jūsų ausys žino;
Plūduosiu virtęs į kvapumą, šviesą arba dainą,
Kartosiu savo mintį apie laisvę ir tikybą.

Sudiev, Tėvyne mylima, skausmų - džiaugsmų šaltinis,
Sudievu, Filipinija, Sudievu! Aš, bedalis,
Palieku tau tėvus, namus — einu nenusiminęs;
Einu ten, kur nēr vergijos ir nekaltų žūdynės:
Ten, kur tikyba nekaria, kur Dievas visagalis.

Sudiev, jaunų dienų draugai, gimti namai ir šeima;
Sudiev, tėvai ir giminės, aš jūsų sielų diegas.
Dėkoju po sunkių dienų, už atilsio palaimą.
Sudiev, švelnus svetimšali, atnešęs mielą džiaugsmą.
Sudiev mieli ir mylimos — mirtis tai mielas miegas.

VYTAUTAS MARKAVIČIUS

Iškilmės Dariaus ir Girėno žuvimo vietoje

(Nors jau buvo savo laiku rašyta apie iškilmes prie dviejų lietuvių lakūnų didvyrių — Atlanto nugalėtojų, Dariaus ir Girėno paminklo jų žuvimo vietoje, bet gautame Lenkijos Lietuvių Visuomeninės Kultūros Draugijos Varšuvoje leidžiamame laikraštyje "Aušra" tos iškilės daug plačiau aprašytos; be to aprašyme suminėta visa eilė lietuviškų Lenkijoje organizacijų — Liet. Visuomeninės Kultūros Draugijos (sutrumpintai LVKD) skyrių, dėlto nebus per vėlu tą aprašymą perspausdinti išsiai.)

LVKD Vroclavo nariai padeda vainikus prie paminklo.
Nuotrauka Vyt. Legaus

Pirmą kartą aplankę tą vietą, kur žuvo lietuviai lakūnai, Atlanto nugalėtojai Steponas Darius ir Stasys Girėnas (Lenkija, Pšcėlniko kaime, Myslibožo apskrityje, šėcėno vaivada) L. V. K. D. (Liet. Visuomeninės Kultūros Draugijos) Vroclavo ratelio nariai nutarė esantį toj vietoj paminklą paimti savo globon. Reikėjo pataisyti vartus, iš medžio drožlą — liaudies meną — kopytėlę, o svarbiausia prirtvirtina lentą su užrašu, aiškinančiu šio paminklo paskirtį. Nutarta, kad tinkamiausias lai-

vo 3 Ukrainiečių Visuomeninės Kultūros Draugijos delegacija pirmininko Dimitro Bogušo vadovaujama. 320 km. atstumą — nuo Vroclavo iki Pšcėlniko kaimo dalyviai važiavo 6 valandas. Prie paminklo laukė jau daug žmonių. Atvažiavo LVKD Centro Valdybos sekretorius drg. Eugenijus Petruškevičius iš Seinų. Buvo taip pat Myslibožo apskr. partijos ir vietinės valdžios atstovai. Atvyko Lenkijos Darb. Suvien. Partijos propagandos skyriaus viršininkas drg. Marian Tumaš, sekretorius drg.

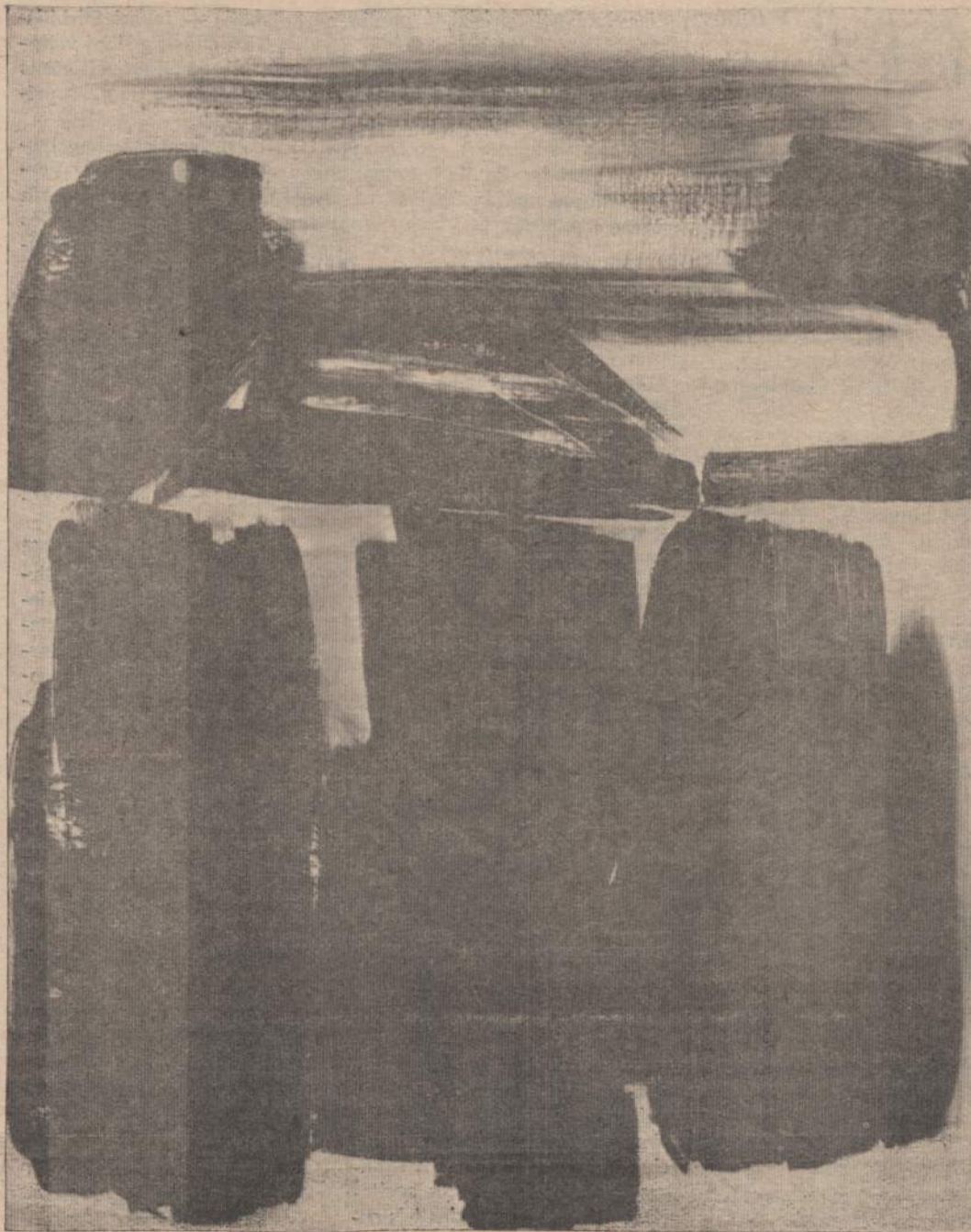

Prirtvirtinta memorialinė lenta prie Dariaus ir Girėno paminklo

kas lentoms atidengimui būtų Bonifacy Jendruch, Kovos už laisvę ir demokratiją sąjungos (ZBOWID) pirmininko pavaduotojas drg. Jankovski. Iš šėcėno dalyvavo Kultūros skyr. ir Vidaus reikalų skyriaus darbuotojai. LVKD nariai suvažiavo iš visos Lenkijos. Skaitlingiausiai buvo reprezentuojami Vroclavo ir Slupsko rateliai. Pastarajam vadovavo labai energingas ratelio sekretorius (Nukelta į 5 psl.)

Liepos 17 d., 4 val ryto 35 asmenys iš Vroclavo išvyko į tolimą kelionę iškilimėms. Kartu su Vroclavo ratelio nariais važia-

— NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 11, 1967

K. ŽOROMSKIS

Iš vykstančios parodos Čiurlionio galerijoje.

Uolos ant kranto, 1962 m.

ISKILMĖS...

(Atkelta iš 4-to psl.)

Antanas Surevičius. Labai skaitlingai dalyvavo vietiniai gyventojai. Visi dalyviai buvo pasiūšę rūtų šakelėmis.

11 val. Vroclavo ratelio pirmininkas inž. Vytautas Markavičius, iškilmių iniciatorius, atidarė suvažiavimą. Trumpais žodžiais supažindino susirinkusius su iškilmių prasme ir pažymėjo, kad darbas atliktas LVKD narių yra grynai visuomeninis. Pabaigoje pažymėjo, kad stovintis čia paminklas gali tapti vietinių gyventojų — lenkų ir LVKD narių — lietuvių draugystės simboliu.

Po to žodį tarė LVKD Centro valdybos sekretorius Eugenijus Petruškevičius. Vėliau kalbėjo Lenkijos Suvien. Darb. Partijos

Myslubožo apskritys sekretorius drg. Bonifacy Jendruh. Savo kalboje paaikino, kad nuo 5 metų prie paminklo vyksta Lenkijos organizuoto jaunimo sąskrydžiai. Paskutiniame sąskrydyje dalyvavo net 600 jaunuolių.

Pažymėjo taip pat, kad šios iškilmės buvo gražiu indėliu į Myslubožo miesto 800-metines, kurias kaip tik minime. Paaikino taip pat, kad pačiu paminklu rūpinasi Pšcelniko pradžios mokykla. Pabaigoje siūlė užmegsti glaudesnius ryšius tarp LVKD narių ir vietinių gyventojų.

Vroclavo ratelio narys Antanas Glušauskas supažindino susirinkusius su "Lituanicos" skridimu ir lakūnų tragiška mirtimi.

Dr. Česlovas Bankovski papa-

Atsiūsta paminėti

Leonardo Dambriūno, Antano Klimo ir William R. Schmal-

sakėjo savo prisiminimus iš tiesioginio susitikimo su Steponu Dariumu, kadangi abu jie buvo futbolo mėgėjai.

Po trumpos pertraukos prie paminklo, šalia atidengtos lentos liko sudėti vainikai nuo: LVKD Centro Valdybos, LVKD Vroclavo ir Slupsko ratelių, Myslubožo apskrities Tarybos prezidento, Myslubožo apskrities Lenkijos Darbininkų Sąjungos Partijos, Kovos už laisvę ir demokratiją Sąjungos, Ukrainiečių Visuomeninės Kultūros Draugijos, Pšcelniko pradžios mokyklos ir kitų įstaigų bei gyventojų.

Netrukus miško pakrašty, kaip iš aukuro, pakilo dūmų stulpas. Skaisti liepsna laizė sunėstas sausas šakas. Iš susirinkusių aplink ugnį žmonių lūpų ėmė veržtis iš karto bailiai, tyliai, o vėliau ryškiau galinga lietuviška daina. Pynėsi lietuvių, lenkų, ukrainiečių ir tarybinės dainos. Buvo tai dainos apie tautų draugystę, apie taiką. Jų aidas plaukė tolyn, kad nutilti virš pušyno. Atrodė, jog toji daina nenorėjo drumsti ramybės tos vietos, kur prieš trečdalį šimtmečio įvyko baisi tragedija.

stiego paruošta ir kun. J. A. Karaliaus išleista INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN. 471 psl., kieti viršeliai. Kaina \$7.00. Spaudė Pranciškoni Brooklyne, N. Y. Pas juos galima knyga ir įsigyti.

Labai naudinga ir reikalinga knyga. Ji tinka ne vien amerikiečiams, norintiems susipažinti su lietuvių kalba, bet ji tinka ir lietuvių kilmės berniukams ir mergaitėms, iš tėvų lietuviškai nepramokusiems, bet vėliau panorusiems ginti savo kalbą pažinti.

L. Dambriūnas yra kalbininkas, lietuvių kalbos specialistas. Antanas Klimas dėsto kalbas Rochesterio, N. Y., universitete. Jiedu abu yra lietuviai, lankę lietuviškas mokyklas. William R. Schmalstieg yra slavų kalbų profesorius Pensilvanijos valstybiniam universitetui. Visi trys žino savo amatą, moka lietuvių ir anglų kalbas ir paruošė naudingą knygą.

Bet didžiausią darbą čia atliko kun. J. A. Karalius, Shenandoah, Pa., parapijos klebonas. Yra gana turtingų lietuvių klebonų, bet savo turtą jie palieka giminiams arba airiams. Tuo tarpu kun. Karalius iš lietuvių uždirbtus pinigus bent lietuviams naudingai knygai paskyrė. Jeigu būtų daugiau tokių klebonų, tai visi lietuviai galėtų pasinaudoti naudingomis knygomis.

Danutė Bindokienė BALTIOSIUS PELYTĖS KELIONĖ Į MĖNULĮ. 60 psl. Kaina \$1.50. Lietuviškos Knygos Klubo leidinys. Viršelį ir iliustracijas piešė Elena Bražytė. Įdomūs vaikams pasiskaitymai, į kuriuos yra įpinta marijonų propagandos.

Pilnai garantuotas pinigų siuntimas į Lietuvą

PER VNEŠPOSYLTORG
IŠTAIGĄ MASKVOJE

US DOLERIŲ PAŽYMĖJIMAI
Pirkimui specialiose krautuvėse

apie kurias jūs esate jau daug girdėję. Jūsų giminės galės pasirinkti iš geriausios rūšies amerikoniškų, vakarų Europos ir vietinių prekių, kaip: maisto, tekstilės, drabužių ir daug kitokių reikmenų. Tas prekes galima įsigyti tik už dolerių pažymėjimus, bet ne už rublius, kaip kitose firmose yra daroma. Nes dolerinių pažymėjimų vertė yra dvigubai didesnė negu rublių. O kainos specialiose dolerių krautuvėse yra per pusę sumažintos. Dolerinės krautuvės randasi kiekviename didesniame mieste. Jei kur nebūtų tokios krautuvės, gavėjas gali pirkti prekę paštu.

BE
JOKIO PAPILDOMO MOKESČIO

nei siuntėjui, nei gavėjui, nes visas siuntimo išlaidas apmoka Vnesposyltorg. Nėra ribota. Galite siūsti bet kokią sumą ir daug kartų.

UŽSISAKYKITE DABAR
TIK PER

INTERTRADE
EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

New York, N. Y. 10010

Katalogai gaunami veltui.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 11, 1967

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SENAU IR DABAR

Feljetonas

Buvo linksmy ir liūdny dieneliu. Buvo Di Py stovyklos, kai kurių vadinamos kempės, arba tiesiog čempės. Vieni kitus ten vadindavom ir Dievo paukšteliais. Pagal evangelijos žodžius, Dangaus paukščiai nei sėja, nei piauna, nei į kluonus krauna, o yra papenėti. Šitie dangaus paukščiai Unros buvo penimi haferfliokais, žirnių, kiaušinių, pieno ir kitokiais milteliais. Priedo dar pridėdavo dantims šepetukų ir ponioms liemenėlių.

Na, ką gi veiksi prisivalgęs haferfliokienės, ar kitokio kokio dipiško patiekalo. Politika-vom. Pasaulį sugriaudavom ir vėl iš naujo atstatydavom. Vertėm komitetus ir vėl rinkom geriausius iš geriausių. Po to vėl vertėm ir vėl rinkom. Pasiūkdavom apie emigraciją, bet, kad tik visi kartu, į numatytą vietą. Taip sakant, kompaktiškai. Kaip kas kombinodavo su kava, cigaretėmis taušindami pas vokiškus baurus ant visokio riebaus daikto, ir vis gyrėsi, kad spekuliantams bus pastatytas paminklas, už pariebinimą liesos dūpikiškos egzistencijos.

Buvo ir tokių, kurie užsiiminėdavo vaikų mokymu, visokiems teatrais, muzikom, tautiniais pasišokimais. Juk reikėjo prieš globėjus reprezentuoti, be to, ir savus palinksminti. Negi gyvenimi vien politiko.

Būdavo ir du nemalonūs dalykai. Vienas, tai kai burliškai atvažiuodavo kvieisti namo, kitaip sakant, į Sibirą perkauklėjimui. Tiesiog pyktis imdavom. Kad nors pamazgom galėtum kliūsterėti, ar kokių palygaliu paleisti. Vis ne taip sunku būtų ant širdies. Bet ateidavo saugomi, kaip Chruščėvas važinėjant po Ameriką. Būvo galima tik diežuvį, špygą parodyt ir nuo širdies išsiplūsti.

Antras labai nemalonus reikalas, tai kai reikėdavo beveik kas mėnesį po pusdienį moterims eiti visuomeniniam katiui bulvių skusti, o vyras malkų kapoti. Šito negarbingo užsiėmimo kratydavosi, kaip kas išmanydavo. Ponia: ji buvo kokia nors referentienė, direktorienė, viršininkienė, karininkienė ar sekretorė. Ji turėdavusi dvi tarnaites. Ji dabar negalinti taip žemai kristi. Vyras turėjo savus nesugraunamus argumentus.

Kodėl negali malkų paskaldyti komitetininkai, mokytojai. Pasportuoti jiems bus į sveikatą. Po pamokų laiko dar marios.

Pradėjo nusibosti visokios pamogos. Vieni ėmė važiuoti į Kanados miškus pakvėpuoti tyru oru, kitos į turuolių virtuves pasipraktikuoti namų

ruošoj. Likusiems darėsi nuobodu. Į žiaunas įsimetė žiovulys.

Tik staiga, lyg kas žarijų būtų pakišęs po sėdyne. — Vaziuojam! Emigruojam! Amerika!... Pirmiausia užsidedę kompaktinės emigracijos šalininkai. Nėra ko laukt. Gal ten kaip nors susikompaktysim.

Alio, Amerika! Mes jau čia. — Kaip laikini šitą kontrę? — Pilasi klausimai. Na, ką gi... Laikinu. Bet viskas kažkaip kitaip. Atbulai. Gražūs baldai, kilimai. Po čempių — liuksusas. Rodo rūsius, beismontais vadinamus. Puiku. Tikri šokių salionai. Nors sudrožk kokią pasitupkę ant blizgančių linoleumų. Kitur paruošti dipukam gyventi. — Kam jum tie rūšiai (atsiprašom, beismontai) reikalingi, turint tokius puikius apartamentus? — teiraujamės. O jie: — Negi frentus vesi su purviniais šiūšiais ant karpetų. Ir mes patys ten beveik nebūnamė. — Traukom pečius, negalim suprasti.

Kaimynas Lungis ženija dukterį. Nueinam. Žinoma, kvieisti. Baltu taku plaukia kaip gulbės palydovės, o paskui tėvo vedina jaunoji. — Gražu tai gražu, — stebimės. Bet jaunąją veda lyg ožką parduoti. Ar negražiau būdavo pas mus. Atvažiuoja kavalierius pasiimti jaunąją. — Va, kai aš ženiėjau, — aiškina Montvilienė. — Dievulėli, tu miano, kaip buvo gražu. Atvyko tas manasis, va šitas Jurgis, kad žinotum. Net širdis šokinėja, kaip varlė gandrą pamatė.

Į Auditorijos salę plaukia poroms ir būriais vestuvių svečiai.

— Ha, ha, ha... — kvatojasi Birbilienė. — Ir iš kur tiek svečių.

Tur būt, suprašė visokius pienvežius ir šiukšlių išvežiotojus.

— Teisybę, poniate, sakote. Paskui džiaugiasi, kad turi daug frentų ir prisiubagavo daug pinigų.

— Dėl pinigų ir kviečia. Manai, ponias, kitaip.

— Gerai ir pinigai. Bet fui. Man nepatinka toks ubagavimas.

— Taigi, o tos visokios šiaudaparės, ar kaip jais ten vadina. Sako, net 6 prosus gavo. O visokio minkšto daikto: paklodžių, paklodėlių nors vežimu vežk, — gėrėjosi Montvilienė.

— O paskui, širdėle, pilni laikraščiai, — ironijos gaidelę nustačiusi pridėda ponia Birbilienė. — Su-kū-rė šeimą... Ir valiai nuo didukų ligi būsimų proanūkių.

— Mano vyras sako: — Nors sprog iš juoko. Kiek čia tų visokių veikėjų. Vienas, kad garą pasistatė, kitas kad jau 12 metų, kaip laikraštį skaifo, tre-

čias, kad pats prisistatė porčių ir išvažiavo į Floridą pasilsėti.

— Gerai sakai, poniate. O tų kugelių, dešrų, kopūstų ir visokio gėralo... Atrodo, dešimt dienų neėdė.

— E, ponias, ką čia ir kalbėt. Kas šuniui uodegą pakels, — anot tos patarlės.

Po kelių derlingų metų Dievo paukšteliai:

— Kad man, Petrai, būtų įrengtas beismontas, — ultimatumą pastato Birbilienė. — Tarskiai jau senai įsirengė, o aužą vėliau už mus nusipirko.

— Ne aužą, o namą, — pataiso Petras.

— Ar ne vistiek. Ana ta tavo išsišiepė Stela. Žiūrėk ką padarė su tais savo smailakulniais. Staiposi, vaiposi. Karpete tuoj bus skylės.

— Ai, ai, ai!... O tavo tas kerėpla tupčiotojas kavą išpylė ant sofos.

— Pats žinai, kad jau ir Palmutės vestuvės artinasi. Visokių parių čia bus. Reikės žmones kur nors padėti.

— Gerai, užteks. Šeštadienį parsivežu paipų, tūbeiforų; pasikviečiu Tonį ir harjap beismontas. O per Palmutės vestuves pasikviesime gimines, draugus ir užteks.

— Nebūk kvailas! Ką žmonės pasakys. Mes turime subytų Kirvelius, — skėstelia rankas ponia Birbilienė. — Jie keturis šimtus, tai pas mus turi būti mažiausiai penki. — Pasi-dairysiu krautuvėje; o tu nežiopsok tavernose. Turim surinkti. Aš pas dėdienes ir drauges jau tris šauenpares susitariau. Manau dar kokias tris su-

organizuoti, — tarškė Birbilienė. — O tu išmok gražiai vaikščioti. Palmutę vesi prie altoriaus — Kaip ožką parduot, — prisiminė Birbila.

— Net širdis alpsta pagalvojus, — ūbčioja Birbilienė. Vargonai groja, o Palmutė tokia liekna tėvo vedina. Moterėlis stebisi: — O jaunosios gražumėlis! Net graudu darosi.

— Nepradėk čia žliumbt, — ramina Birbila.

— Tiesa, reik neužmiršti pakviesti, na, tą Povilą ir Jurgį. — prisiminė Birbilienė. — Jie į laikraščius rašo. Reik pasakyti, kad viską gražiai aprašytų. Kokį garbingi tėvai; paskui apie jaunuosius, kad tautinius šokius šoka.

— Bet, kad kartais sarmata iš tų aprašymų, — suabejoja Birbila. — Ana Kilstrubą inžinierių padarė. Vingelį vėl daktaru. Dabar visi juokiasi. O širkų kaip aprašė, tai sako, nė žmona perskaičiusi nepažino. Gerai, kad fotografija buvo pridėta.

— Tai ir mes fotografiją pridėsim. Tegul ir mus nors kartą sviestas pamato. Reikia taip daryt, kad pavardė kuo dažniau popieriuose būtų, o ir pikčėrius kartas nuo karto, — užbaigė ponia Birbilienė.

Vienai buvo seniau, kitaip dabar.

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TIKTĄ ŠILTO

Lietuviai taipgi peria ir parduoda
ir progas užino tikrai per
NAUJIENAS

GERA NAUJIENA

ALSS Literatūros Fondas savo leidinių kainas sumažino:

St. Kairio LIETUVA BUDO ir TAU, LIETUVA —	
dabar po	\$2.00
K. Bielinio DIENOJANT ir PENKTIEJI METAI —	
dabar po	\$2.00
TERORO ir VERGIJOS IMPERIJA SOVIETŲ RU-	
SIJA po	75 ct.

Kreiptis į vietos lietuviškų knygų platintojus.

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILLJONUS dolerių savo apdrau-tiems nariams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 į metus.
- SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

"MAKABRISKAS" EKSPERIMENTAS

Užšaldė gyvą žmogų, kurį tikisi kada nors atšildyti

Vokiečių spauda sensacinai praneša, kad Los Angeles šiomis dienomis padarytas "makabriškas eksperimentas", kurį mokslininkai pavadinę "absurdišku" ir "be galo naviu". Tenai užšaldytas iki 91 laipsnio žemiau nulio sirgęs vėžiu ir greit turėjęs mirti žmogus, su sąlyga, kad bus atšildytas tik tuomet, kai bus išrasti tikri vaistai nuo vėžio!

Eksperimentas padarytas su vėžio liga sergančiu psichologijos profesorium James Bedford, 73 metų amžiaus pensininku, kuriam daktarai pasakė, kad nebėra jokios vilties jį pagydyti ir jis labai greit turės mirti. Prof. Bedford užrašęs savo palikimą \$4000 Cryonics draugijai, kuri jau kuris laikas praktikuojanti užšaldymo metodus.

Ligonis Bedford paskutinėmis sekundėmis prieš savo klinikinę mirtį, jo paties noru, buvo užšaldytas. Kaip Cryonics dr-jos prezidentas pareiškė, užšaldymas buvo pradėtas prieš pat klinikinę mirtį, tai yra Bedfordui gyvam tebesant. Kad gyvybė būtų išlaikyta iki užšaldant, profesorius buvo palaikomas dirbtinis kvėpavimas ir visą laiką buvo masažuojama jo širdis, kad smegenų celės (ląstelės) išbūtų gyvos. Trys mokslininkai išpumpavo visus kūno skysčius ir jį pripildė šaldančiu cheminiu skiediniu. Kad užšaldytas kūnas ne mažiausiai nesugestų, jis įdėtas į plieninę dėžę, kurioje temperatūra visą laiką bus laikoma vienodai 91 laipsnių žemiau nulio. Tokioje būklėje jis turi išgulėti neribotą laiką, tikriausiai tol, kol bus išrasti vaistai nuo vėžio, kad atšildžius būtų galima išgydyti...

Tokį atšaldymo metodą išradęs prof. Robert O. Etringer, kurs Detroite dėsto fiziką.

Ar tikrai dar gyvą užšaldė?

Pasirodo, patys eksperimentatoriai nėra visiškai tikri, ar jie užšaldė dar gyvą žmogų, ar jau lavoną, kadangi posakis, kad užšaldė dar prieš klinikinę mirtį nesąs absoliutus teigimas, nes dar nevisiškai aišku, kada klinikinė mirtis skaitoma įvykusi. Jei užšaldymas buvo laigtas klinicinei mirčiai įvykus, tada eksperimentas būtų bergėdžias, nes niekas dar nėra mirusio prikėles, ir kaip tai padaryti dar niekas nežino. Anksčiau buvo skaitoma, kad klinikinė mirtis prasideda nuo momento, kai širdis sustoja plakusi. Bet išmokus, dirbtiniu kvėpavimu ir masažu širdį net sustojusių vėl lyg laikrodį užvesti, klinikinė mirtis nukeliama toliau. Dabar pilna mirtis skaitoma prasidėjusi nuo momento, kada smegenys visiškai nustoja veikti, o tos būklės be elektroencefalografo patirti neįmanoma. Naujausia mirties definicija yra, kuomet smegenų "raštas"

encefalografo lakšte pasidaro vienoda tiesi linija be virpėjimų.

Prof. Bedford yra pirmas žmogus pasiaukojęs tokiam eksperimentui, tačiau Cryonics draugija, pasirodo, su gyvuliais jau seniau visokius bandymus daranti. Su žmonėmis, darant širdžių operacijas, užšaldymai jau praktikuojami per mažiausiai 15 metų, bet tas atšaldymas yra tik kelių laipsnių, sakysim nuo 37 laipsnių Celsijaus iki 22 laipsnių.

Ar užšaldymas daug žemiau šalimo linijos apsaugo organus, taigi ir smegenis nuo mirimo, skeptikai labai abejoja. Darant eksperimentus daugeliu atvejų yra pasisekę giliai užšaldymu išlaikyti celių (ląstelių, narvelių) gyvybingumą, bet tik mažais celių kiekiais. Bet nėra dar pavykę "atgaivinti" lede užšaldytą pilną organą. Dėlto, Cryonics dr-jos mokslininkų opozicija dėl eksperimento su visu žmogaus organizmu laikosi labai skeptiškai.

Temperatūros, esančios žemiau nulio beveik visiškai sudardančios celių cheminę ir fizinę prigimtį, dėlto esą labai abejotna, kad atšildytas iš 91 laipsnio žemiau nulio celės vėl galėtų savo funkcijas atlikti. Be to, atitirpdytas negali būti padarytas vienu momentu. Dėl to, kol giliau esančios celės atitirps, anksčiau atitirpusios celės yra pavojuje būti sunaikintos.

Saldymo bandymų tikrasis tikslas

Hamburgo "Die Welt", bendradarbis prie šios žinios pastebė, kad šis drąsus amerikiečių mokslininkų eksperimentas turi daug jiems gilesnę reikšmę, būtent tirti, ar bus ateityje galima, kaip mokslinių fikcijų autoriai fantazuoja, siųsti žmones į visatos erdves erdvėlaiviuose užšaldytus, su tokiu apskaičiavimu, kad po šimtų ar tūkstančių metų pasiekę kurį kitą žvaigždyną jie automatiškai atitirptų ir atsigaugtų...

Kas prieš dar keletą metų vadinama mokslinė fikcija (Science Fiction) šiandien sunkiai beatskirama, kur ne fikcija!

J. Pr.

Hank Bauer, Baltimorės Orioles sekmingas vadovas, negali suprasti, kaip Los Angeles žaidėjai galėjo pralošti.

Bakterija, višta ir karvė

Karvė — višta — bakterija. Palyginimas gali atrodyti keistas, net absurdiškas. Nes kokių atžvilgiu galima palyginti tokį kolosą kaip karvė su begalo mažą bakterija. Apie karvę žinome, kad ji nuo daug tūkstančių metų tarnauja žmogaus maisto reikalavimams, o apie antrą — dažniausiai tik tai, kad ji sukelia įvairias ligas.

Kiekvienas gyvas organizmas yra organinės sintezės bei analizės objektas arba komplikuočių organinių ryšių bei jų išsidėstymo padaras. Todėl tų reiškinų palyginimas karvės, vištos ir bakterijos organizmuose yra labai įdomus. Kas iš tos trijulės reiškiams su didžiausia dinamika? Kokia yra pavyzdžiui baltymų (proteinų) produkcija? Ar ateityje mes priklausysime nuo tų pat maisto gavimo šaltinių, iš kurių gavome maistą iki šiol?

Pradėsime nuo gisanto. Taip galima vadinti karvę, jei norime ją greta su bakterija pastatyti. Šita mūsų maitintoja pasižymi augalinio pašaro perdirbimu į pieną ir mėsą, tai yra į mūsų gyvenimui svarbius mitybos produktus. Piene randama cukrus, baltymai, riebalai, mineralinės dalys ir vitaminai. Atskirai jie sudaro 12,5%. Tai yra taip vadinama sausa masė. Tūkstantyje pieno litrų randama sausos masės 125 kg., o prie labai didelės produkcijos šitie skaičiai gali būti 10 kartų didesni.

Tatai reiškia, kad karvės organizmas talpinąs pusę sausos masės pavyzdžiui 250 kg., laike vienu metų turi "pagaminti" penkis kartus tiek sausos masės, esančios piene. Tos masės sudėtinės dalys yra gautos iš pašaro, kuris turi būti tuo mais-

tingesnis, juo didesnė yra pieno produkcija. Nepakankamas arba vienašališkas šėrimas išsukia gyvulio organizmo išsekimą, kaulų suminkštėjimą, atsparumo prieš ligas sumažėjimą ir vaisingumo sumažėjimą.

Kol palyginsime karvės ir bakterijos "produkcijos santykį", tenka sustoti prie 1,5 — 2 kilogramų vištos organizmo. Romiečiai kiekvieną "pasitiprinimą" pradėdavo suvalgydami vieną kiaušinį. Jis turi tarp kitko 6,4 gramus baltymų ir 5,7 gramus riebalų. Šitame produkte sausa masė sudaro 25%

Labai dėli vištų rasė — Leghornai duoda paprastai 87 kiaušinius. Geruose ūkiuose pasiekiamą 180 — 190, o iš rekordierių — 300 kiaušinių per metus. Tokiu atveju višta, turinti savo organizme 1 kg. sausos masės, pagamina jos kiaušiniuose 75 kartus daugiau.

O bakterija? Tai yra miniatiūrinis organizmas. Tačiau bakterijos dauginimosi ir proteino (baltymų) krovimo dinamika yra stebinananti. Bakterija dalinasi vidutiniškai kas 20 minučių. Paros laike — jei aplinkybės palankios — iš vienos bakterijos gaunasi tikrai astronominis bakterijų skaičius (du progresyviai dauginti iki 72). Laike vienos paros išaugusi bakterijų giminė gali sverti keliolika tonų. Toje masėje randama daug proteino, kuris galėtų būti panaudotas žmonių ir gyvulių mitybai, tik kaip nugalėti baltymų produkcijos technologiją, panaudojus mikrobus? Šitos problemos išrišimui suka galvas daugelis mokslininkų visame pasaulyje. Tai yra problema baltymų nedatekliui pašalinti.

(Tęsinys 8-me psl.)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patį žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4617
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA, Pa. 19122 — 1214 N. 5th St.	PO 3-4814
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street	PL 6-6744
• WORCHESTER, Mass. — 169 Millbury Street	SW 8-2868

“LIETUVIAI TELEVIZIJOJE”

Gražus lietuvių darbas

Anatolijus Šlutas

Jau greit bus metai, kai įsisteigė lietuviška programa televizijoje. Šis nuopelnas priklauso Toliui Šluti, kuris, nebodamas įvairių sunkumų, vedinas didelio pasiryžimo ir pasiaukojimo lietuvių, įsteigė lietuvišką programą pavadinant „Lietuviai Televizijoje“.

Tolius Šlutas yra pirmas lietuvišką programą televizijoje steigėjas Amerikoje.

Iš daugelio teko išgirsti nusiskundimų, kad per dažnai televizijoje vaikai atlieka programą. Kiekvienam jų mano atsakymas buvo „džiaukimės“.

Nemažai matė ir suaugusius atliekant televizijoje programas, bet kai kuriais atvejais vaikų programos buvo net geresnės ir pranašesnės.

Tik gerai pagalvokime, kas svarbiau mūsų lietuvių išlaikyti.

Ne iš egoistinio taško žiūrėti, o lietuvių puoselėjant, tikiu, kiekvienam aišku, kad vaikų pasirodymai televizijoje yra labai svarbus dalykas.

„Lietuviai Televizijoje“ programose lietuviškas jaunimas vaidina, deklamuoja, šoka, dainuoja, interpretuoja. Ar visa tai neturi mus visus džiuginti, kad mūsų jaunoji karta yra lietuviška, ko mes iš jų visad ir trokštame? Todėl kritika ar bet kokie nusiskundimai šiuo atveju yra labai ne vietoj.

Kiekvienam mūsų jaunuoliui, kuriam nors kartą teko ar teks

pasirodyti „Lietuviai Televizijoje“ programoje, liks visą gyvenimą malonūs prisiminimai. Jei deklamavo — tie žodžiai įstrigs visam gyvenimui jo širdin, jei dainavo, šoko, tie vaizdai ir prisiminimai liks neišdildomi.

Šios lietuviškos programos žiūrovai yra irgi mūsų jaunimas, kuris stebi ir mato savo brolius, seseris, draugus vaidinant, šokant, deklamuojant. Jie su širdgėla ir net pavydu žiūri į juos ir ne vienas iš jų norėtų pasirodyti televizijoje, todėl ir jiems reikia sudaryti tą galimybę. Visi tie, kurie atlieka programą, kiek jie turi džiaugsmo ir gražių prisiminimų, o tie, kurie žiūri, kiek susidomėjimo, kalbų ir įvertinimų.

Anksčiau mūsų jaunoji karta visą laiką žiūrėjo televiziją, matė bei girdėjo visus vaidinimus anglų kalba, bet štai televizijoje prabilo į juos lietuviškai. Ar visa tai nedaro mūsų jaunimui didelį įspūdį? Ar nereikia visu tuo džiaugtis ir teigiamai įvertinti?

„Lietuviai televizijoje“ ir atliekama lietuviška programa, tai lietuvių oazė, kur mūsų jaunimas atsigaišina.

Algirdas Budreckas

BAKTERIJA...

(Atkelta iš 7-to psl.)

Dabar sustosime prie šėrimo problemų. Karvė gauna augalinį pašarą, daugiausia šieną, dobilus ir kt. Labiausiai nepageidaujamas — žiūrėti žmonių interesų akimis — yra šėrimui panaudojimas didelių kiekių grūdų bei pramoninių mišinių.

Vištoms reikalinga duoti leslą labiau koncentruoto maistingo, o ypač baltymų. Čionai turima galvoje didelis kiekis grūdų.

O bakterijos pasitenkina „bile kuom“. Jų maistu yra pirmiausia įvairios atmatos, kurios žmogui neturi jokios vertės. Jos plinta visokiose aplinkybėse, atlikdamos ne tik ligų sukėlimą, bet ir naudingas pareigas. Dažnai mes bakterijas apipilame įvairiais epitetais, sakyda-

mi, koks dangiškas būtų gyvenimas, jei ne tos prakeiktos bakterijos. Taip sakydami mes visai nepagalvojame, kaip tas gyvenimas tada tikrai atrodytų. Augalų ir gyvulių lavonų kalnai gulėtų ant žemės, nes tik bakterijos juos suėda — sunaikina (puvimo procesas).

Mūsų ūkininkai svajoja, kaip pasiekti, kad karvė per metus duotų 2000 literių pieno. O konkursinių karvių augintojai galvoja ir viską daro, kad vieną kartą perviršijus 10,000 literių ribą! Mes norėtume, kad višta mums kasdien duotų po kiaušinių. Net buvo bandymai parą padalinti į dvi „paras“, kad tuomi privertus vištą per 24 valandas dėti du kiaušinius! Gauti 10 — 15 kg. pirmos rūšies žaliavos.

Paimta iš „Gazeta Bialostocka“ Nr. 18 1967 m. sausio 21 — 22 d.

Leo Kvecas

Antradienį New Yorke iškrito 13 colių sniego. Didmiesčio trafiką sulėtėjo. Šaltas vėjas miestiečiams sukėlė daug nemalonumų

Dailininko K. Žoromskio paroda aplankius

Dail. K. Žoromskis, gyvenęs ir kuriąs New Yorke, atvežė į Čičagą 35 savo kūrinius ir juos išstatė Jaunimo centre, parodoje.

Dail. K. Žoromskio šiuolaikinė meno kūryba yra moderni, abstraktas. Bet nežiūrint to, žiūrovas gali atspėti kūri-

nio tematiką. Ypač lengvai atspėjama jūros kūrinių tematika, kur bangos tik šoka, lik lūžta: reiškiasi ekspresija, dinamika, kuri ir žiūrovą šia linkme nuteikia.

Abstraktiniame mene koloritas vaidina svarbiausią vaidmenį, tad ir tenka stabtelėti prie dail. K. Žoromskio kūrinių kolorito, kuris įdomus, spalvingas, įvairus, dažniau subtilus nei šaukiantis. Ypač tai vaizdu jūrų apraiškos temose. Žodžiu, paveikslų grožis žavi žiūrovą, tenkina jo estetinį skonį, žadina dvasią kilti, veikti. Tenka pastebėti, jog kūriniai pasižymi apimties didumu, paveikslams suteikia savita didybė, o taip pat ir grožis. Didesnėje apimtyje dailininkas turi kur išibėgėti, pilnai išreikti pasirinktą temą.

Nežiūrint siaučiančio sniego pūgos ir užverstų kelių, dail. K. Žoromskio paroda įvyko nustatytu laiku. Į parodos atidarymą atsilankė keli šimtai meno garbėjų. Parodą atidarė Čiurlionio galerijos nauji šeimininkai: šeštakauskas ir kun. Borevičius. O dailininkas Vaitekūnas vaizdžiai ir trumpai pristatė dail. K. Žoromskį, kaip spalvingo kolorito atstovą, niekad nebaigiantį siekti laimėjimų meno pasaulyje.

Į visų sveikinimus ir kalbas atsakė pats dailininkas. Jis padėkojo visiems ir pristatė savo kūrybą. Panorau pasivyti laiką, — pasakė jis. — Mano įsitikinimu laikas eina spiraliai: niekad nesustoja toje pačioje vietoje. Mano kūryba priklauso evoliucijai. Pav. Madrido kūriniai priklauso impresionizmui, Čičagos faustinei srovei. O New Yorke — abstraktui. K. Z. yra evoliucinės kūrybos dailininkas.

Z. Juš.

KAVINĖJE

— Pasaulyje yra daugiau gerų žmonių, negu blogų.

— Aišku, gerą lengviau nuoduoti.

SAITYK PATS IR PARAGINK
TAVO SAITYTĮ
I E N

3 — NAUJIENOS. CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 11, 1967

Lietuviai Televizijoje Valdyba. Sėdi: Eglė Vilutienė, Bronė Paplėnienė. Stovi — iš kairės į dešinę: Petras Armonas, Anatolijus Šlutas ir Gediminas Lapėnas.